

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
КОМЕНТАР
КРИМІНАЛЬНОГО
КОДЕКСУ УКРАЇНИ

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора,
Литвинова Олексія Миколайовича*

СТАНОМ НА 5 ВЕРЕСНЯ 2017 РОКУ

Київ
«Центр учбової літератури»
2017

УДК 343.2(477)
ББК 67.408(4Укр)
Н 34

Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України [текст] /
Н 34 За заг. ред. Литвинова О. М. – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 528 с.

ISBN 978-611-01-0906-2

У даному науково-практичному коментарі подано постатейний аналіз положень Кримінального кодексу України з урахуванням останніх змін і доповнень станом на 5 вересня 2017 року.

В процесі підготовки коментаря автори намагались зробити акцент саме на практичному аспекті застосування норм Кримінального кодексу України з урахуванням особливостей тієї сфери суспільних відносин, якої вони стосуються.

Видання розраховано на суддів, працівників правоохоронних органів, практикуючих юристів, студентів, аспірантів і викладачів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів, а також усіх, хто цікавиться питаннями правового регулювання в галузі кримінального законодавства в Україні.

УДК 343.2(477)
ББК 67.408(4Укр)

ISBN 978-611-01-0906-2

© Центр учбової літератури, 2017.

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

Беляков Костянтин Іванович — д.ю.н., професор, завідувач наукового відділу правових проблем інформаційної діяльності НДІ інформатики і права НАПрН України

Білодід Ігор Миколайович — к.ю.н. заступник начальника відділу забезпечення державного обвинувачення у регіоні управління підтримання державного обвинувачення в суді прокуратури Харківської області

Гричаченко Вадим Вікторович — к.ю.н., доцент, доцент кафедри інформатики та інформаційних технологій у діяльності ОВС Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Дрозд Альона Вікторівна — слідчий слідчого управління Головного управління Національної поліції в м. Києві

Ігнатенко Володимир Васильович — к.ю.н., доцент, адвокат, старший викладач кафедри правознавства факультету історії та права Кіровоградського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка

Левченко Андрій Миколайович — к.ю.н. помічник судді Харківського апеляційного адміністративного суду

Лошицький Михайло Васильович — д.ю.н., професор, ректор Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, полковник міліції

Мілова Тетяна Миколаївна — к.ю.н., доцент кафедри правознавства Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка

Негодченко Олександр Володимирович — д.ю.н., професор, заслужений юрист України, ректор Дніпропетровського гуманітарного університету

Обушенко Олександр Миколайович — д.ю.н., професор, проректор Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Олефір Віктор Іванович — д.ю.н., професор, академік НАПрНУ, проректор з наукової роботи Університету «Україна», завідувач кафедри цивільного, господарського та кримінального права Інституту права та суспільних відносин Університету «Україна»

Пахомов Володимир Васильович — д.ю.н., доцент завідувач кафедри судочинства та міжнародного права Сумського державного університету

Порошук Петро Петрович — к.ю.н., суддя Жмеринського міськрайонного суду Вінницької області

Рамазанова Уляна Василівна — к.ю.н., науковий співробітник НАВС

Сахнюк Сергій Володимирович — к.ю.н., доцент, адвокат, доцент кафедри кримінального права та процесу Київського університету права НАН України

Сийплікі Микола Васильович — к.ю.н., доцент кафедри кримінально-правових дисциплін та міжнародного кримінального права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Ступник Ярослав Валерійович — к.ю.н., доцент кафедри кримінально-правових дисциплін та міжнародного кримінального права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Таран Тетяна Григорівна — адвокат Київської обласної спілки адвокатів

Шопіна Ірина Миколаївна — д.ю.н., старший науковий співробітник, професор кафедри адміністративно-правових дисциплін Львівського державного університету внутрішніх справ України

ВСТУПНЕ СЛОВО

Кримінальне законодавство України наразі представлено у Кримінальному кодексі України. Він складається з Загальної та Особливої частин. У Загальній частині представлено норми загального значення, які визначають основи кримінальної відповідальності, дають поняття злочину, називають види покарання за злочини та ін. В Особливій частині Кодексу визначається кримінальна відповідальність за окремі злочини. Норми Особливої частини можна застосовувати лише на базі Загальної частини КК.

Сучасною кримінально-правовою реформою в Україні передбачено на майбутнє створення Закону України «Про кримінальну відповідальність» – двох законодавчих актів, що встановлюють кримінальну відповідальність (Кримінальний кодекс України та Закон України про кримінальні проступки). Застосування закону про кримінальну відповідальність за аналогією не здійснюється.

У даному науково-практичному коментарі подано постатейний аналіз положень Кримінального кодексу України з урахуванням останніх змін і доповнень станом на травень 2017 року. В процесі підготовки коментаря автори намагались зробити акцент саме на практичному аспекті застосування норм Кримінального кодексу України з урахуванням особливостей тієї сфери суспільних відносин, якої вони стосуються.

Видання розраховано на суддів, працівників правоохоронних органів, адвокатів, практикуючих юристів, студентів, аспірантів і викладачів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів, а також усіх, хто цікавиться питаннями правового регулювання в галузі кримінального законодавства в Україні.

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	4
КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ	5
Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	9
Стаття 1. Завдання Кримінального кодексу України	9
Стаття 2. Підстава кримінальної відповідальності	9
Розділ II ЗАКОН ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	10
Стаття 3. Законодавство України про кримінальну відповідальність	10
Стаття 4. Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі	11
Стаття 5. Зворотна дія закону про кримінальну відповідальність у часі	11
Стаття 6. Чинність закону про кримінальну відповідальність щодо злочинів, вчинених на території України	14
Стаття 7. Чинність закону про кримінальну відповідальність щодо злочинів, вчинених громадянами України або особами без громадянства за межами України	15
Стаття 8. Чинність закону про кримінальну відповідальність щодо злочинів, вчинених іноземцями або особами без громадянства за межами України	16
Стаття 9. Правові наслідки засудження особи за межами України	16
Стаття 10. Вирішення питання про кримінальну відповідальність осіб, які підлягають кримінальній відповідальності за законодавством іноземної держави і перебувають на території України, та виконання вироків, винесених іноземними судами чи міжнародними судовими установами	17
Розділ III. ЗЛОЧИН, ЙОГО ВИДИ ТА СТАДІЇ	17
Стаття 11. Поняття злочину	17
Стаття 12. Класифікація злочинів	19
Стаття 13. Закінчений та незакінчений злочини	19
Стаття 14. Готування до злочину	20
Стаття 15. Замах на злочин	21
Стаття 16. Кримінальна відповідальність за незакінчений злочин	21
Стаття 17. Добровільна відмова при незакінченому злочині	22
Розділ IV. ОСОБА, ЯКА ПІДЛЯГАЄ КРИМІНАЛЬНІЙ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ (СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ)	22
Стаття 18. Суб'єкт злочину	22
Стаття 19. Осудність	24
Стаття 20. Обмежена осудність	25
Стаття 21. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені у стані сп'яніння внаслідок вживання алкоголю, наркотичних засобів або інших одурманюючих речовин	25
Стаття 22. Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність	26
Розділ V. ВІНА ТА ЇЇ ФОРМИ	27
Стаття 23. Вина	27
Стаття 24. Умисел і його види	27
Стаття 25. Необережність та її види	28
Розділ VI. СПІВУЧАСТЬ У ЗЛОЧИНІ	29
Стаття 26. Поняття співучасті	29
Стаття 27. Види співучасників	29
Стаття 28. Вчинення злочину групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією	31
Стаття 29. Кримінальна відповідальність співучасників	32
Стаття 30. Кримінальна відповідальність організаторів та учасників організованої групи чи злочинної організації	33
Стаття 31. Добровільна відмова співучасників	34
Розділ VII. ПОВТОРНІСТЬ, СУКУПНІСТЬ ТА РЕЦИДИВ ЗЛОЧИНІВ	35
Стаття 32. Повторність злочинів	35
Стаття 33. Сукупність злочинів	36
Стаття 34. Рецидив злочинів	36
Стаття 35. Правові наслідки повторності, сукупності та рецидиву злочинів	37
Розділ VIII. ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ ЗЛОЧИННІСТЬ ДІЯННЯ	37
Стаття 36. Необхідна оборона	37
Стаття 37. Уявна оборона	39
Стаття 38. Затримання особи, що вчинила злочин	39
Стаття 39. Крайня необхідність	40
Стаття 40. Фізичний або психічний примус	42
Стаття 41. Виконання наказу або розпорядження	43
Стаття 42. Діяння, пов'язане з ризиком	44

Стаття 43. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації	45
Розділ IX. ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	46
Стаття 44. Правові підстави та порядок звільнення від кримінальної відповідальності	46
Стаття 45. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям	47
Стаття 46. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим	48
Стаття 47. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки	49
Стаття 48. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки	50
Стаття 49. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності	51
Розділ X. ПОКАРАННЯ ТА ЙОГО ВИДИ	53
Стаття 50. Поняття покарання та його мета	53
Стаття 51. Види покарань	54
Стаття 52. Основні та додаткові покарання	55
Стаття 53. Штраф	56
Стаття 54. Позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу	57
Стаття 55. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю	58
Стаття 56. Громадські роботи	59
Стаття 57. Виправні роботи	60
Стаття 58. Службові обмеження для військовослужбовців	61
Стаття 59. Конфіскація майна	61
Стаття 60. Арешт	62
Стаття 61. Обмеження волі	63
Стаття 62. Тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців	63
Стаття 63. Позбавлення волі на певний строк	64
Стаття 64. Довічне позбавлення волі	65
Розділ XI. ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ	66
Стаття 65. Загальні засади призначення покарання	66
Стаття 66. Обставини, які пом'якшують покарання	67
Стаття 67. Обставини, які обтяжують покарання	67
Стаття 68. Призначення покарання за незакінчений злочин та за злочин, вчинений у співучасті	69
Стаття 69. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом	70
Стаття 69-1. Призначення покарання за наявності обставин, що пом'якшують покарання	71
Стаття 70. Призначення покарання за сукупністю злочинів	72
Стаття 71. Призначення покарання за сукупністю вироків	73
Стаття 72. Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення	74
Стаття 73. Обчислення строків покарання	76
Розділ XII. ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ ТА ЙОГО ВІДБУВАННЯ	76
Стаття 74. Звільнення від покарання та його відбування	76
Стаття 75. Звільнення від відбування покарання з випробуванням	83
Стаття 76. Обов'язки, які покладає суд на особу, звільнену від відбування покарання з випробуванням	83
Стаття 77. Застосування додаткових покарань у разі звільнення від відбування основного покарання з випробуванням	84
Стаття 78. Правові наслідки звільнення від відбування покарання з випробуванням	85
Стаття 79. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років	85
Стаття 80. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку	86
Стаття 81. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання	88
Стаття 82. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким	89
Стаття 83. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років	91
Стаття 84. Звільнення від покарання за хворобою	91
Стаття 85. Звільнення від покарання на підставі закону України про амністію або акта про помилування	92
Стаття 86. Амністія	93
Стаття 87. Помилування	93
Розділ XIII. СУДИМІСТЬ	94
Стаття 88. Правові наслідки судимості	94
Стаття 89. Строки погашення судимості	95
Стаття 90. Обчислення строків погашення судимості	96
Стаття 91. Зняття судимості	96
Розділ XIV. ПРИМУСОВІ ЗАХОДИ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ ТА ПРИМУСОВЕ ЛІКУВАННЯ	97
Стаття 92. Поняття та мета примусових заходів медичного характеру	97
Стаття 93. Особи, до яких застосовуються примусові заходи медичного характеру	97

Стаття 94. Види примусових заходів медичного характеру.....	98
Стаття 95. Продовження, зміна або припинення застосування примусових заходів медичного характеру.....	99
Стаття 96. Примусове лікування.....	99
РОЗДІЛ XIV-І. СПЕЦІАЛЬНА КОНФІСКАЦІЯ	100
Стаття 96-1. Спеціальна конфіскація.....	100
Стаття 96-2. Випадки застосування спеціальної конфіскації.....	100
Стаття 96-3. Підстави для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру.....	102
Стаття 96-9. Ліквідація.....	104
Розділ XV. ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ПОКАРАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ	105
Стаття 97. Звільнення від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру.....	105
Стаття 98. Види покарань.....	106
Стаття 99. Штраф.....	107
Стаття 100. Громадські та виправні роботи.....	107
Стаття 101. Арешт.....	108
Стаття 102. Позбавлення волі на певний строк.....	108
Стаття 103. Призначення покарання.....	109
Стаття 104. Звільнення від відбування покарання з випробуванням.....	109
Стаття 105. Звільнення від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру.....	110
Стаття 106. Звільнення від кримінальної відповідальності та відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності.....	110
Стаття 107. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання.....	111
Стаття 108. Погашення та зняття судимості.....	112
ОСОБЛИВА ЧАСТИНА	113
Розділ I. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	113
Стаття 109. Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади.....	113
Стаття 110. Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України.....	114
Стаття 110-1. Виключена.....	115
Стаття 110-2. Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України.....	115
Стаття 111. Державна зрада.....	116
Стаття 112. Посягання на життя державного чи громадського діяча.....	117
Стаття 113. Диверсія.....	118
Стаття 114. Шпигунство.....	119
Стаття 114-1. Перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань.....	120
Розділ II. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ	120
Стаття 115. Умисне вбивство.....	120
Стаття 116. Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання.....	123
Стаття 117. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини.....	124
Стаття 118. Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця.....	125
Стаття 119. Вбивство через необережність.....	125
Стаття 120. Доведення до самогубства.....	126
Стаття 121. Умисне тяжке тілесне ушкодження.....	127
Стаття 122. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження.....	127
Стаття 123. Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне у стані сильного душевного хвилювання.....	128
Стаття 124. Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця.....	128
Стаття 125. Умисне легке тілесне ушкодження.....	129
Стаття 126. Побої і мордування.....	129
Стаття 127. Каткування.....	129
Стаття 128. Необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження.....	130
Стаття 129. Погроза вбивством.....	130
Стаття 130. Зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби.....	130
Стаття 131. Неналежне виконання професійних обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби.....	131
Стаття 132. Розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби.....	131
Стаття 133. Зараження венеричною хворобою.....	132
Стаття 134. Незаконне проведення абортів.....	132

Стаття 135. Залишення в небезпеці	133
Стаття 136. Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані	133
Стаття 137. Неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей	134
Стаття 138. Незаконна лікувальна діяльність	135
Стаття 139. Ненадання допомоги хворому медичним працівником	135
Стаття 140. Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником	136
Стаття 141. Порухення прав пацієнта	137
Стаття 142. Незаконне проведення дослідів над людиною	138
Стаття 143. Порухення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини	140
Стаття 144. Насильницьке донорство	142
Стаття 145. Незаконне розголошення лікарської таємниці	143
Розділ III. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ОСОБИ	144
Стаття 146. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини	144
Стаття 147. Захоплення заручників	145
Стаття 148. Підміна дитини	145
Стаття 149. Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини	146
Стаття 150. Експлуатація дітей	148
Стаття 150-1. Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом	149
Стаття 151. Незаконне поміщення в психіатричний заклад	149
Стаття 151-1. Виключена	150
Розділ IV. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ	150
Стаття 152. Згвалтування	150
Стаття 153. Насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом	151
Стаття 154. Примушування до вступу в статевий зв'язок	152
Стаття 155. Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості	153
Стаття 156. Розбещення неповнолітніх	154
Розділ V. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВИБОРЧИХ, ТРУДОВИХ ТА ІНШИХ ОСОБИСТИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА	155
Стаття 157. Перешкоджання здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, роботі виборчої комісії або комісії з референдуму чи діяльності офіційного спостерігача	155
Стаття 158. Надання неправдивих відомостей до органу ведення Державного реєстру виборців або фальсифікація виборчих документів, документів референдуму, підсумків голосування або відомостей Державного реєстру виборців	157
Стаття 158-1. Незаконне використання виборчого бюлетеня, бюлетеня для голосування на референдумі, голосування виборцем, учасником референдуму більше ніж один раз	160
Стаття 158-2. Незаконне знищення виборчої документації або документів референдуму	161
Стаття 159. Порухення таємниці голосування	162
Стаття 159-1. Порухення порядку фінансування політичної партії, передвиборної агітації, агітації з всеукраїнського або місцевого референдуму	162
Стаття 160. Підкуп виборця, учасника референдуму	164
Стаття 161. Порухення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності або релігійних переконань	165
Стаття 162. Порухення недоторканності житла	166
Стаття 163. Порухення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер	166
Стаття 164. Ухилення від сплати аліментів на утримання дітей	167
Стаття 165. Ухилення від сплати коштів на утримання непрацездатних батьків	168
Стаття 166. Злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування	169
Стаття 167. Зловживання опікунськими правами	169
Стаття 168. Розголошення таємниці усиновлення (удочеріння)	170
Стаття 169. Незаконні дії щодо усиновлення (удочеріння)	170
Стаття 170. Перешкоджання законній діяльності професійних спілок, політичних партій, громадських організацій	171
Стаття 171. Перешкоджання законній професійній діяльності журналістів	172
Стаття 172. Грубе порушення законодавства про працю	174
Стаття 173. Грубе порушення угоди про працю	174
Стаття 174. Примушування до участі у страйку або перешкоджання участі у страйку	175
Стаття 175. Невиплата заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат	176
Стаття 176. Порухення авторського права і суміжних прав	177
Стаття 177. Порухення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію	178
Стаття 178. Пошкодження релігійних споруд чи культових будинків	179
Стаття 179. Незаконне утримування, осквернення або знищення релігійних святинь	180
Стаття 180. Перешкоджання здійсненню релігійного обряду	181

Стаття 181. Посягання на здоров'я людей під приводом проповідування релігійних віровчень чи виконання релігійних обрядів	182
Стаття 182. Порушення недоторканності приватного життя	183
Стаття 183. Порушення права на отримання освіти.....	185
Стаття 184. Порушення права на безоплатну медичну допомогу.....	186
РОЗДІЛ VI ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ.....	187
Стаття 185. Крадіжка	187
Стаття 186. Грабіж	190
Стаття 187. Розбій	194
Статтю 188 виключено	198
Стаття 188-1. Викрадення електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання	198
Стаття 189. Вимагання	200
Стаття 190. Шахрайство	204
Стаття 191. Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем	206
Стаття 192. Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою.....	208
Стаття 193. Незаконне привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї	209
Стаття 194. Умисне знищення або пошкодження майна	211
Стаття 194-1. Умисне пошкодження об'єктів електроенергетики.....	212
Стаття 195. Погроза знищення майна.....	213
Стаття 196. Необережне знищення або пошкодження майна	214
Стаття 197. Порушення обов'язків щодо охорони майна.....	215
Стаття 197-1. Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво	215
Стаття 198. Придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного злочинним шляхом	221
РОЗДІЛ VII ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	223
Стаття 199. Виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання при продажу товарів, збуту або збут підроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного збору чи голографічних захисних елементів.....	223
Стаття 200. Незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, електронними грошима, обладнанням для їх виготовлення.....	224
Стаття 201. Контрабанда	226
Статтю 202. виключено	231
Статтю 203. виключено	231
Стаття 203-1. Незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва	231
Стаття 203-2. Зайняття гральним бізнесом	232
Стаття 204. Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів	233
Стаття 205. Фіктивне підприємництво	234
Стаття 205-1. Підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб — підприємців.....	236
Стаття 206. Протидія законній господарській діяльності.....	237
Стаття 206-2. Протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації	240
Статтю 207. Виключено.....	241
Статтю 208. Виключено.....	241
Стаття 209. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.....	241
Стаття 209-1. Умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму.....	246
Стаття 210. Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням.....	250
Стаття 211. Видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону	253
Стаття 212. Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів).....	254
Стаття 212-1. Ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування	264
Стаття 213. Порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом.....	266
Стаття 214. Виключено	268
Стаття 215. Виключено.....	268
Стаття 216. Незаконне виготовлення, підроблення, використання або збут незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених контрольних марок.....	268
Стаття 217. Виключено.....	269
Стаття 218. Виключено.....	269
Стаття 218-1. Доведення банку до неплатоспроможності.....	269
Стаття 219. Доведення до банкрутства.....	270
Стаття 220. Виключено	272

Стаття 221. Виключено.....	272
Стаття 222. Шахрайство з фінансовими ресурсами.....	272
Стаття 222-1. Маніпулювання на фондовому ринку.....	274
Стаття 223. Виключено.....	277
Стаття 223-1. Підроблення документів, які подаються для реєстрації випуску цінних паперів.....	277
Стаття 223-2. Порухення порядку ведення реєстру власників іменних цінних паперів.....	280
Стаття 224. Виготовлення, збут та використання підроблених недержавних цінних паперів.....	282
Стаття 225. Виключено.....	283
Стаття 226. Виключено.....	283
Стаття 227. Умисне введення в обіг на ринку України (випуск на ринок України) небезпечної продукції.....	283
Стаття 228. Виключено.....	285
Стаття 229. Незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару.....	285
Стаття 230. Виключено.....	287
Стаття 231. Незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю.....	287
Стаття 232. Розголошення комерційної або банківської таємниці.....	288
Стаття 232-1. Незаконне використання інсайдерської інформації.....	290
Стаття 232-2. Приховування інформації про діяльність емітента.....	293
Стаття 233. Незаконна приватизація державного, комунального майна.....	294
Стаття 234. Виключено.....	296
Стаття 235. Виключено.....	296
Розділ VIII. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ.....	297
Стаття 236. Порухення правил екологічної безпеки.....	297
Стаття 237. Невжиття заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення.....	298
Стаття 238. Приховування або перекручення відомостей про екологічний стан або захворюваність населення.....	298
Стаття 239. Забруднення або псування земель.....	299
Стаття 239-1. Незаконне заволодіння ґрунтовим покривом (поверхневим шаром) земель.....	299
Стаття 239-2. Незаконне заволодіння землями водного фонду в особливо великих розмірах.....	300
Стаття 240. Порухення правил охорони або використання надр.....	301
Стаття 241. Забруднення атмосферного повітря.....	302
Стаття 242. Порухення правил охорони вод.....	303
Стаття 243. Забруднення моря.....	304
Стаття 244. Порухення законодавства про континентальний шельф України.....	305
Стаття 245. Знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу.....	305
Стаття 246. Незаконна порубка лісу.....	306
Стаття 247. Порухення законодавства про захист рослин.....	307
Стаття 248. Незаконне полювання.....	307
Стаття 249. Незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом.....	308
Стаття 250. Проведення вибухових робіт з порухенням правил охорони рибних запасів.....	309
Стаття 251. Порухення ветеринарних правил.....	310
Стаття 252. Умисне знищення або пошкодження територій, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду.....	310
Стаття 253. Проектування чи експлуатація споруд без систем захисту довкілля.....	311
Стаття 254. Безгосподарське використання земель.....	311
Розділ IX. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ.....	312
Стаття 255. Створення злочинної організації.....	312
Стаття 256. Сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності.....	313
Стаття 257. Бандитизм.....	313
Стаття 258. Терористичний акт.....	314
Стаття 258-1. Втягнення у вчинення терористичного акту.....	315
Стаття 258-2. Публічні заклики до вчинення терористичного акту.....	315
Стаття 258-3. Створення терористичної групи чи терористичної організації.....	316
Стаття 258-4. Сприяння вчиненню терористичного акту.....	317
Стаття 258-5. Фінансування тероризму.....	317
Стаття 259. Завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності.....	318
Стаття 260. Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань.....	319
Стаття 261. Напад на об'єкти, на яких є предмети, що становлять підвищену безпеку для оточення.....	320
Стаття 262. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем.....	321
Стаття 263. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами.....	322

Стаття 263-1. Незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв	323
Стаття 264. Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів	323
Стаття 265. Незаконне поводження з радіоактивними матеріалами	324
Стаття 265-1. Незаконне виготовлення ядерного вибухового пристрою чи пристрою, що розсіює радіоактивний матеріал або випромінює радіацію	326
Стаття 266. Погроза вчинити викрадення або використати радіоактивні матеріали	327
Стаття 267. Порушення правил поводження з вибуховими, легкозаймистими та їдкими речовинами або радіоактивними матеріалами	327
Стаття 267-1. Порушення вимог режиму радіаційної безпеки	328
Стаття 268. Незаконне ввезення на територію України відходів і вторинної сировини	329
Стаття 269. Незаконне перевезення на повітряному судні вибухових або легкозаймистих речовин	329
Стаття 270. Порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки	329
Стаття 270-1. Умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства	330
Розділ X. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ВИРОБНИЦТВА	330
Стаття 271. Порушення вимог законодавства про охорону праці	330
Стаття 272. Порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпечкою	331
Стаття 273. Порушення правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах	332
Стаття 274. Порушення правил ядерної або радіаційної безпеки	332
Стаття 275. Порушення правил, що стосуються безпечного використання промислової продукції або безпечної експлуатації будівель і споруд	333
Розділ XI. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ	333
Стаття 276. Порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту	333
Стаття 276-1. Здійснення професійної діяльності членом екіпажу або обслуговування повітряного руху диспетчером управління повітряним рухом (диспетчером служби руху) у стані алкогольного сп'яніння або під впливом наркотичних чи психотропних речовин	334
Стаття 277. Пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів	335
Стаття 278. Угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна	335
Стаття 279. Блокування транспортних комунікацій, а також захоплення транспортного підприємства	336
Стаття 280. Примушування працівника транспорту до невиконання своїх службових обов'язків	337
Стаття 281. Порушення правил повітряних польотів	337
Стаття 282. Порушення правил використання повітряного простору	338
Стаття 283. Самовільне без нагальної потреби зупинення поїзда	338
Стаття 284. Ненадання допомоги судну та особам, що зазнали лиха	339
Стаття 285. Неповідомлення капітаном назви свого судна при зіткненні суден	339
Стаття 286. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами	340
Стаття 287. Випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше порушення їх експлуатації	340
Стаття 288. Порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху	341
Стаття 289. Незаконне заволодіння транспортним засобом	341
Стаття 290. Знищення, підробка або заміна номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу	342
Стаття 291. Порушення чинних на транспорті правил	343
Стаття 292. Пошкодження об'єктів магістральних або промислових нафто-, газо-, конденсатопроводів та нафтопродуктопроводів	343
Розділ XII. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА МОРАЛЬНОСТІ	344
Стаття 293. Групове порушення громадського порядку	344
Стаття 294. Масові заворушення	344
Стаття 295. Заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку	345
Стаття 296. Хуліганство	345
Стаття 297. Наруга над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого	346
Стаття 298. Незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини	347
Стаття 298-1. Знищення, пошкодження або приховування документів чи унікальних документів Національного архівного фонду	347
Стаття 299. Жорстоке поводження з тваринами	348
Стаття 300. Ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію	348
Стаття 301. Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів	350
Стаття 302. Створення або утримання місць розпусти і звідництва	350
Стаття 303. Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією	351
Стаття 304. Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність	352

Розділ XIII. ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ ТА ІНШІ ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	352
Стаття 305. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів	352
Стаття 306. Використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів	353
Стаття 307. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів	354
Стаття 308. Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем	355
Стаття 309. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту	356
Стаття 310. Посів або вирощування снотворного маку чи конопель	357
Стаття 311. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів	357
Стаття 312. Викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем	358
Стаття 313. Викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням	359
Стаття 314. Незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів	359
Стаття 315. Схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів	360
Стаття 316. Незаконне публічне вживання наркотичних засобів	361
Стаття 317. Організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів	361
Стаття 318. Незаконне виготовлення, підроблення, використання чи збут підроблених документів на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів	361
Стаття 319. Незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин	362
Стаття 320. Порухнення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів	363
Стаття 321. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів	363
Стаття 321-1. Фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів	364
Стаття 321-2. Порухнення встановленого порядку доклінічного вивчення, клінічних випробувань і державної реєстрації лікарських засобів	365
Стаття 322. Незаконна організація або утримання місць для вживання одурманюючих засобів	366
Стаття 323. Спонування неповнолітніх до застосування допінгу	366
Стаття 324. Схиляння неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів	367
Стаття 325. Порухнення санітарних правил і норм щодо запобігання інфекційним захворюванням та масовим отруєнням	367
Стаття 326. Порухнення правил поведінки з мікробіологічними або іншими біологічними агентами чи токсинами	368
Стаття 327. Заготівля, перероблення або збут радіоактивно забруднених продуктів харчування чи іншої продукції	369
Розділ XIV. ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ, НЕДОТОРКАНОСТІ ДЕРЖАВНИХ КОРДОНІВ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЗОВУ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ	369
Стаття 328. Розголошення державної таємниці	369
Стаття 329. Втрата документів, що містять державну таємницю	370
Стаття 330. Передача або збирання відомостей, що становлять конфіденційну інформацію, яка знаходиться у володінні держави	371
Стаття 331. Виключено	371
Стаття 332. Незаконне переправлення осіб через державний кордон України	371
Стаття 332-1. Порухнення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї	372
Стаття 333. Порухнення порядку здійснення міжнародних передач товарів, що підлягають державному експортному контролю	373
Стаття 334. Порухнення правил міжнародних польотів	374
Стаття 335. Ухилення від призову на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу	374
Стаття 336. Ухилення від призову за мобілізацією	375
Стаття 336-1. Ухилення від проходження служби цивільного захисту в особливий період чи у разі проведення цільової мобілізації	376
Стаття 337. Ухилення від військового обліку або спеціальних зборів	376

Розділ XV ЗЛОЧИНИ ПРОТИ АВТОРИТЕТУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ОБ'ЄДНАНЬ ГРОМАДЯН ТА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖУРНАЛІСТІВ.....	377
Стаття 338. Наруга над державними символами.....	377
Стаття 339. Незаконне підняття Державного Прапора України на річковому або морському судні.....	377
Стаття 340. Незаконне перешкоджання організації або проведенню зборів, мітингів, походів і демонстрацій.....	378
Стаття 341. Захоплення державних або громадських будівель чи споруд.....	378
Стаття 342. Опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, приватному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.....	379
Стаття 343. Втручання в діяльність працівника правоохоронного органу, працівника державної виконавчої служби, приватного виконавця.....	380
Стаття 344. Втручання у діяльність державного діяча.....	380
Стаття 345. Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу.....	381
Стаття 345-1 Погроза або насильство щодо журналіста.....	382
Стаття 346. Погроза або насильство щодо державного чи громадського діяча.....	383
Стаття 347. Умисне знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу, працівника органу державної виконавчої служби чи приватного виконавця.....	385
Стаття 347-1. Умисне знищення або пошкодження майна журналіста.....	385
Стаття 348. Посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця.....	386
Стаття 349. Захоплення представника влади або працівника правоохоронного органу як заручника.....	387
Стаття 349-1. Захоплення журналіста як заручника.....	387
Стаття 350. Погроза або насильство щодо службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок.....	388
Стаття 351. Перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради.....	388
Стаття 351-2. Перешкоджання діяльності Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.....	389
Стаття 352. Умисне знищення або пошкодження майна службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок.....	390
Стаття 353. Самовільне присвоєння владних повноважень або звання службової особи.....	390
Стаття 354. Підкуп працівника державного підприємства, установи чи організації.....	391
Стаття 355. Примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань.....	392
Стаття 356. Самоправство.....	393
Стаття 357. Викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження.....	394
Стаття 358. Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів.....	395
Стаття 359. Незаконні придбання, збут або використання спеціальних технічних засобів отримання інформації.....	396
Стаття 360. Умисне пошкодження ліній зв'язку.....	396
Розділ XVI. ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННО-ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ МАШИН (КОМП'ЮТЕРІВ), СИСТЕМ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ І МЕРЕЖ ЕЛЕКТРОЗВ'ЯЗКУ.....	397
Стаття 361. Несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку.....	397
Стаття 361-1. Створення з метою використання, розповсюдження або збуту шкідливих програмних чи технічних засобів, а також їх розповсюдження або збут.....	398
Стаття 361-2. Несанкціоновані збут або розповсюдження інформації з обмеженим доступом, яка зберігається в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або на носіях такої інформації.....	398
Стаття 361-3. Виключена.....	399
Стаття 361-4. Виключена.....	399
Стаття 362. Несанкціоновані дії з інформацією, яка оброблюється в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї.....	399
Стаття 362-1. Виключена.....	400
Стаття 363. Порушення правил експлуатації електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту інформації, яка в них оброблюється.....	400
Стаття 363-1. Перешкоджання роботі електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку шляхом масового розповсюдження повідомлень електрозв'язку.....	401
Розділ XVII ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З НАДАННЯМ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ.....	401
Стаття 364. Зловживання владою або службовим становищем.....	401

Стаття 364-1. Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми.....	403
Стаття 365. Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу	404
Стаття 365-1. Виключено	405
Стаття 365-2. Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги	405
Стаття 366. Службове підроблення	406
Стаття 366.1. Декларування недостовірної інформації	406
Стаття 367. Службова недбалість	407
Стаття 368. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою	408
Стаття 368-1. Виключена	409
Стаття 368-2. Незаконне збагачення	409
Стаття 368-3. Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми.....	411
Стаття 368-4. Підкуп особи, яка надає публічні послуги	412
Стаття 369. Пропозиція або надання неправомірної вигоди службовій особі	413
Стаття 369-1. Виключена	414
Стаття 369-2. Зловживання впливом	414
Стаття 369.3. Протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань.....	415
Стаття 370. Провокація підкупу	416
РОЗДІЛ XVIII ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ.....	417
Стаття 371. Завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою	417
Стаття 372. Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності	422
Стаття 373. Примушування давати показання	423
Стаття 374. Порухнення права на захист	426
Стаття 375. Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови	429
Стаття 376. Втручання в діяльність судових органів.....	430
Стаття 376-1. Незаконне втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду.....	431
Стаття 377. Погроза або насильство щодо судді, народного засідателя чи присяжного	433
Стаття 378. Умисне знищення або пошкодження майна судді, народного засідателя чи присяжного.....	434
Стаття 379. Посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя	434
Стаття 380. Невжиття заходів безпеки щодо осіб, взятих під захист.....	435
Стаття 381. Розголошення відомостей про заходи безпеки щодо особи, взятої під захист	435
Стаття 381-1. Виключена	439
Стаття 382. Невиконання судового рішення	439
Стаття 383. Завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину	440
Стаття 384. Завідомо неправдиве показання	441
Стаття 385. Відмова свідка від давання показань або відмова експерта чи перекладача від виконання покладених на них обов'язків	446
Стаття 386. Перешкоджання з'явленню свідка, потерпілого, експерта, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку	450
Стаття 387. Розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування	452
Стаття 388. Незаконні дії щодо майна, на яке накладено арешт, заставленого майна або майна, яке описано чи підлягає конфіскації.....	454
Стаття 389. Ухилення від покарання, не пов'язаного з позбавленням волі.....	458
Стаття 389-1. Умисне невиконання угоди про примирення або про визнання винуватості	458
Стаття 390. Ухилення від відбування покарання у виді обмеження волі та у виді позбавлення волі	461
Стаття 391. Злісна непокоря вимогам адміністрації установи виконання покарань	463
Стаття 392. Дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань	464
Стаття 393. Втеча з місця позбавлення волі або з-під варти	465
Стаття 394. Втеча із спеціалізованого лікувального закладу.....	466
Стаття 395. Порухнення правил адміністративного нагляду.....	466
Стаття 396. Приховування злочину.....	467
Стаття 397. Втручання в діяльність захисника чи представника особи.....	468
Стаття 398. Погроза або насильство щодо захисника чи представника особи	471
Стаття 399. Умисне знищення або пошкодження майна захисника чи представника особи.....	473
Стаття 400. Посягання на життя захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги	476
Розділ XIX. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВСТАНОВЛЕНОГО ПОРЯДКУ НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ (ВІЙСЬКОВІ ЗЛОЧИНИ)	478
Стаття 401. Поняття військового злочину	478
Стаття 402. Непокора.....	479
Стаття 403. Невиконання наказу	479
Стаття 404. Опір начальникові або примушування його до порушення службових обов'язків.....	480
Стаття 405. Погроза або насильство щодо начальника	481

Стаття 406. Порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності відносин підлеглості.....	481
Стаття 407. Самовільне залишення військової частини або місця служби.....	482
Стаття 408. Дезертирство	483
Стаття 409. Ухилення від військової служби шляхом самокалічення або іншим способом.....	483
Стаття 410. Викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем.....	484
Стаття 411. Умисне знищення або пошкодження військового майна.....	485
Стаття 412. Необережне знищення або пошкодження військового майна	486
Стаття 413. Втрата військового майна	486
Стаття 414. Порушення правил поведження зі зброєю, а також із речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення.....	486
Стаття 415. Порушення правил водіння або експлуатації машин	487
Стаття 416. Порушення правил польотів або підготовки до них.....	488
Стаття 417. Порушення правил кораблеводіння	488
Стаття 418. Порушення статутних правил вартової служби чи патрулювання.....	488
Стаття 419. Порушення правил несення прикордонної служби	489
Стаття 420. Порушення правил несення бойового чергування.....	490
Стаття 421. Порушення статутних правил внутрішньої служби	490
Стаття 422. Розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю, або втрата документів чи матеріалів, що містять такі відомості	491
Стаття 423. Виключено.....	492
Стаття 424. Виключено.....	492
Стаття 425. Недбале ставлення до військової служби	492
Стаття 426. Бездіяльність військової влади	493
Стаття 427. Здача або залишення ворогові засобів ведення війни	494
Стаття 428. Залишення гинучого військового корабля.....	494
Стаття 429. Самовільне залишення поля бою або відмова діяти зброєю.....	494
Стаття 430. Добровільна здача в полон.....	495
Стаття 431. Злочинні дії військовослужбовця, який перебуває в полоні.....	495
Стаття 432. Мародерство.....	495
Стаття 433. Насильство над населенням у районі воєнних дій.....	496
Стаття 434. Погане поведження з військовополоненими.....	496
Стаття 435. Незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала та зловживання нею	497
Розділ XX. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ МИРУ, БЕЗПЕКИ ЛЮДСТВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ	497
Стаття 436. Пропаганда війни	497
Стаття 436-1. Виготовлення, поширення комуністичної, нацистської символіки та пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів	498
Стаття 437. Планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни.....	508
Стаття 438. Порушення законів та звичаїв війни	508
Стаття 439. Застосування зброї масового знищення.....	509
Стаття 440. Розроблення, виробництво, придбання, зберігання, збут, транспортування зброї масового знищення.....	509
Стаття 441. Екоцид.....	510
Стаття 442. Геноцид.....	510
Стаття 443. Посягання на життя представника іноземної держави.....	511
Стаття 444. Злочини проти осіб та установ, що мають міжнародний захист	511
Стаття 445. Незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала	512
Стаття 446. Піратство.....	512
Стаття 447. Найманство.....	513
ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ	514
Розділ I.....	514
Розділ II	514

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
КОМЕНТАР
КРИМІНАЛЬНОГО
КОДЕКСУ УКРАЇНИ

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора,
Литвинова Олексія Миколайовича*

СТАНOM НА 5 ВЕРЕСНЯ 2017 РОКУ

Підписано до друку 11.08.2017. Формат 60x84 1/18.
Друк лазерний. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 66.

ТОВ «Центр учбової літератури»
вул. Лаврська, 20 м. Київ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2458 від 30.03.2006 р.